

Jabok – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická

10. Dávky v hmotné nouzi

Sociální politika 2

Mgr. Jan Matěj Bejček

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Inovace VOV
pedagogicko-sociální oblast

Struktura prezentace:

- Dávky v hmotné nouzi – stručná charakteristika, podmínky pro výplatu, výše dávky

System pomoci v hmotné nouzi

- **Dnem 1. ledna 2007 nabyl účinnosti zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi**, a došlo tak k řadě změn v původní oblasti dávek sociální péče.
- Zákon o pomoci v hmotné nouzi zrušil zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, podle kterého byly poskytovány některé dávky sociální péče.

Zákon o pomoci v hmotné nouzi

- Zákon o pomoci v hmotné nouzi stanovuje **situace spojené s nedostatečným zabezpečením základní obživy, bydlení a mimořádnými událostmi**, tyto situace nazývá **hmotnou nouzí**.
- Nedostatečný příjem a ostatní majetkové a sociální poměry neumožňují osobě/osobám uspokojovat základní životní potřeby.
- Existuje předpoklad, že si tento příjem nemohou z objektivních důvodů zvýšit.

V hmotné nouzi není osoba:

- která prokazatelně neprojevuje snahu zvýšit si příjem vlastním přičiněním,
- která není v pracovním nebo obdobném vztahu, nevykonává samostatnou výdělečnou činnost a není vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání,
- která je vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a bez vážných důvodů odmítla vykonávat krátkodobé zaměstnání nebo účastnit se v cíleném programu k řešení zaměstnání,
- která je osobou samostatně výdělečně činnou a její příjem po odečtení přiměřených nákladů na bydlení nedosahuje částky živobytí proto, že se nepřihlásila k nemocenskému pojištění,
- které za neplnění povinností zákonného zástupce dítěte spojených s řádným plněním povinné školní docházky byla uložena sankce,
- ▣ která nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby.

Dávky v hmotné nouzi

**Příspěvek na
živobytí**

**Doplatek na
bydlení**

**Mimořádná
okamžitá pomoc**

Zákon o životním a existenčním minimu

- S dávkami v hmotné nouzi velmi úzce souvisí existenční a životní minimum.
- Existenční minimum je částka, resp. minimální hranice příjmů, která má sloužit k uspokojení základních životních potřeb na úrovni přežití.
- Životní minimum je minimální společensky uznaná hranice příjmů sloužící k zajištění výživy a dalších základních životních potřeb.

Existenční minimum: 2 980 Kč

Životní minimum

- Viz také prezentace „Dávky státní sociální podpory“

Jednotlivec: **4 620Kč**

První osoba v domácnosti: **4 250Kč**

Další osoba v domácnosti, která není nezaopatřeným dítětem: **3 840 Kč**

Nezaopatřené dítě do 6 let: **2 360Kč**

Nezaop. dítě od 6 do 15 let: **2 900 Kč**

Nezaop. dítě od 15 do 26 let: **3 320Kč**

Příspěvek na živobytí

- **Příspěvek na živobytí je základní dávka pomoci v hmotné nouzi, která řeší nedostatečný příjem osoby/společně posuzovaných osob.**
- Živobytí osoby/společně posuzovaných osob je stanoveno s ohledem na příjem, možnost jeho zvýšení, majetkové poměry a další okolnosti (jako je např. nákladné dietní stravování, délka setrvání ve stavu hmotné nouze, aktivní přístup k hledání zaměstnání apod.). **Částka živobytí se odvíjí od výše existenčního a životního minima a stanoví se individuálně pro každou osobu na základě zhodnocení její snahy, možností a potřeb.**
- Nárok nevznikne v kalendářním měsíci, pokud průměrný měsíční příjem za předchozí 3 kalendářní měsíce byl vyšší než trojnásobek životního minima osoby nebo společně posuzovaných osob.

Výše příspěvku na živobytí

- Výše příspěvku na živobytí se stanoví jako **rozdíl mezi živobytím osoby/společně posuzovaných osob a příjmem osoby/společně posuzovaných osob, který je snížený o přiměřené náklady na bydlení.**

Snížení výše příspěvku na živobytí

- Po šesti měsících pobírání se snižuje částka na živobytí z životního minima na existenční minimum zvýšené o částku případného dietního stravování.
- Výjimku tvoří zejm.: *osoby výdělečně činné nebo vykonávající veřejnou službu (alespoň 20h. /měsíc), nezaopatřené děti, příjemci starobního důchodu, osoby starší 68 let, osoby ve 2. a 3. st. invalidity, příjemci PnP ve 2.-4. stupni, osoby v DPN a dal.*

(blíže viz <https://www.mpsv.cz/pomoc-v-hmotne-nouzi>)

- Část příspěvku na živobytí se může vyplácet prostřednictvím poukázek (35 až 65 % z celkové výše přiznané dávky). Způsob výplaty určuje příslušné KoP ÚP ČR.

Doplatek na bydlení

- Doplatek na bydlení je dávka pomoci v hmotné nouzi, která společně s vlastními příjmy občana a příspěvkem na bydlení ze systému státní sociální podpory pomáhá uhradit odůvodněné náklady na bydlení.
- **Výše doplatku na bydlení je stanovena tak, aby po zaplacení odůvodněných nákladů na bydlení (tj. nájmu, služeb s bydlením spojených a nákladů za dodávku energií) zůstala osobě/společně posuzovaným osobám částka živobytí.**

Nárok na výplatu doplatku na bydlení

- Nárok na doplatek na bydlení má vlastník nebo nájemce bytu, který užívá byt, a jehož příjem/příjem společně posuzovaných osob je po úhradě odůvodněných nákladů na bydlení nižší než částka jeho živobytí/částka živobytí společně posuzovaných osob.
- Podmínkou nároku na doplatek na bydlení je získání nároku na příspěvek na živobytí a nárok na příspěvek na bydlení ze systému státní sociální podpory.
- V případech hodných zvláštního zřetele lze doplatek na bydlení přiznat i na ubytovny, do pobytových sociálních služeb, do prostor, které nejsou zkolaudovány jako bytový apod.
- **Doplatek na bydlení lze přiznat (s přihlédnutím k celkovým sociálním a majetkovým poměrům), i osobě, které příspěvek na živobytí nebyl přiznán, protože její příjem/příjem společně posuzovaných osob přesáhl částku živobytí osoby/společně posuzovaných osob, ale nepřesáhl 1,3násobek této částky.**

Mimořádná okamžitá pomoc

- Prostřednictvím mimořádné okamžité pomoci může být poskytnuta pomoc v situacích nepříznivého a mimořádného charakteru, kdy není osoba v hmotné nouzi, ale je jí vhodné bezprostředně poskytnout pomoc. Zákon o pomoci v hmotné nouzi **stanoví několik situací**, v nichž lze tuto dávku pomoci v hmotné nouzi poskytnout.

Typické situace pro poskytnutí dávky

- **Hrozící vážná újma na zdraví** (u nezaopatřených dětí až do výše částky ŽM, u ostatních osob až do výše částky EM).
- **Vážná mimořádná událost**, např. živelní pohroma (max. do výše 57 900 Kč).
- Člověk nemá dostatek prostředků na **pořízení nezbytného jednorázového výdaje**, např. doklady výše určí podle vynaložených nákladů).
- **Pořízení nebo oprava nezbytných předmětů dlouhodobé potřeby**, např. lednice, pračka (max. do výše 38 600 Kč/rok).
- Odůvodněné **náklady spojené se vzděláváním nebo mimoškolní výchovou dětí** (max. do výše 38 600 Kč/rok).
- Lidé, kteří nesplňují podmínky hmotné nouze, ale kteří nemohou v daném čase, s ohledem na neuspokojivé sociální zázemí a nedostatek finančních prostředků úspěšně řešit svoji situaci a jsou **ohroženi sociálním vyloučením** (až do výše 1000 Kč, lze i opakovaně, max. do výše 15 440 Kč/rok).

Zdroje:

- Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů
- <https://www.mpsv.cz/zivotni-a-existenčni-minimum-1>
- <https://www.mpsv.cz/web/cz/davky-a-prispevky#davky-ve-financni-nouzi>

- **Obrazové zdroje:**

Obr. 1 - <https://pixabay.com/cs/photos/pen%C3%ADze-pen%C3%ADze-tower-mince-euro-2180330/>

